

Fritz Lang dirigint.

Joan Ferrer Miserol

La meva dèria per escodrijar tot el que me passa, tant les actuacions com les decisions, m'ha dut a estudiar d'aquelles la meua llibertat d'actuació i de decisió. La conclusió a què he arribat des de ja fa bastant de temps és que aquell lliure arbitri que ens volien fer creure de petits no era altra cosa que una necessitat per imposar-nos un sentit de culpabilitat individual. La deducció que me dona la meua experiència és diametralment diferent de la que ens volien imposar; en el sentit que les nostres decisions i actuacions, en siguem o no conscients, ens vénen donades per una força de la qual gairebé mai no en podem defugir. En tot cas, si estudiem com arriben els pensaments a la nostra ment veurem com no som capaços de saber on realment neixen, i que sobre aquest naixement no en tenim gairebé cap domini, cap capacitat de resolució. Ens sentim lliures perquè les nostres decisions surten des del nostre interior, fent-nos creure que en som els veritables autors. Aquesta creença fa que el

joc de la vida ens sembli més autèntic i així puguem jugar amb més convicció; però m'és molt difícil de creure que siguem els autors per la nostra manca de domini sobre elles; estic convençut que no som autors, sols actors. Si superem aquest estadi d'ignorància podem cons-

De totes les pel·lícules de Lang, possiblement la que ens dona una imatge més fidel d'aquesta experiència és You only live once, que és la pel·lícula més brutalment àcida i més cruelment desesperançada, no sols del cinema de Fritz Lang sinó de tot el cinema clàssic americà

tatar que viuríem amb més saviesa deixant fluir la vida tal com ens ve, en lloc d'esforçant-nos per una autonomia que no està al nostre abast. De tota manera, hauríem d'afegir que fins i tot la lluita contra el destí ens vendria també donada i que per tant no és res més que

una altra manera que té el destí per jugar i que nosaltres interpretam.

Per tot el que he dit abans sempre m'ha interessat molt el cinema de Fritz Lang, perquè a tota la seva obra hi ha una lluita aferrissada, i finalment inútil, entre els personatges individuals i el destí. Aquesta lluita és inútil perquè no pot donar altre resultat que la derrota de la pretesa voluntat individual enfront del camí que recorre la totalitat; camí que habitualment anomenem destí i que és inexorable. De totes les pel·lícules de Lang, possiblement la que ens dona una imatge més fidel d'aquesta experiència és *You only live once*, que és la pel·lícula més brutalment àcida i més cruelment desesperançada, no sols del cinema de Fritz Lang sinó de tot el cinema clàssic americà. Eddie Taylor, el protagonista, en cap moment de la seva vida, malgrat la voluntat de fer-ho, pot lliurar-se de les forces externes i internes que el duen irremediablement a una vida marcada per l'estigma del crim; i conseqüentment a una mort prematura i tràgica. Quan al començament de la pel·lícula és alliberat per tercera vegada de la presó, un com-

Sólo se vive una vez.

pany ja l'adverteix que ell serà sempre de la casa i que no estarà massa temps a tornar-hi. Malgrat les seves bones intencions i les ajudes de Joan, la seva estimada dona, no pot impedir tornar a caure; encara que aquest cop sigui fins i tot encara més irònic, perquè no és ell l'autor real del crim pel qual és primerament emprisonat i després condemnat a la cadira elèctrica, només un fals culpable. Hem de convenir que en el fons, tots, absolutament tots sense excepció, no som més que falsos culpables, perquè els actors, que és el que nosaltres realment som, no poden responsabilitzar-se de les accions dels personatges que interpreten.

És molt significatiu que, davant la desesperança de no poder evitar esser ajusticiat, Eddie decideixi escapar-se, i estant a punt de sortir, escudant-se a punta de pistola amb el metge de la presó, en aquell precís moment arriba l'indult per haver aparegut el vertader assassí. Per molt que li diuen que està indultat i per tant lliure, ja no pot confiar-se de ningú i mata el capellà del centre penitenciari per aconseguir una llibertat que ja tenia concedida. Aquest

fet sembla dir-nos que no pot seguir la voluntat individual i que ha d'interpretar la còsmica. És com si la voluntat fos necessàriament sols una i que la individual, d'existir, sols podria assolir-se en un món individual; però que en un món com el nostre, de molts, s'ha de seguir

*És innegable que deixar-se
fluir és una actitud més
acomodada a la realitat,
molt més sàvia; però veient
la pel·lícula se percep que
oposar-se al destí, malgrat
pugui esser més insensat,
fa que la vida pugui esser
més excelsa*

inexorablement la còsmica. És eloqüent que abans que ell i la seva dona Joan siguin abatuts, neixi el seu fill, que, significativament, queda ben explicat que no té nom i que li diuen bebè. Significatiu, perquè bebè, simbòlicament, és una denominació social, no indivi-

dual, i així queda batejat amb un nom que el fa fill de tota la societat. El fons de la pel·lícula és que el destí individual sols és assequible quan coincideix amb el social; en conseqüència, les persones que tenen la sort de creure que han assolit la seva voluntat individual, haurien d'estar eternament agraïdes a l'univers. Agraïdes més per la creença que per la realitat, perquè s'obtingui el que s'obtingui serà sempre el que ens senyali el destí còsmic.

Allò més àcid i cruel de la pel·lícula és el final; en el qual, ja tots dos ferits de mort, ell li dóna a ella les gràcies per haver-lo estimat, i, un segon abans de morir, ella li diu que ho tornaria a fer encantada, indicant que està més poc alienada que ell perquè accepta el destí tal com és. És innegable que deixar-se fluir és una actitud més acomodada a la realitat, molt més sàvia; però veient la pel·lícula se percep que oposar-se al destí, malgrat pugui esser més insensat, fa que la vida pugui esser més excelsa. I no hem d'oblidar que l'art no és la disciplina per expressar la saviesa sinó allò sublim.